

SKRIFTLIG FRÅGA TILL STATSRAÅD

Från Riksdagsförvaltningen
2018-04-05
Besvaras senast
2018-04-11 kl. 12.00

Till statsrådet Lena Hallengren (S)

2017/18:1148 Allmänna arvsfonden

Allmänna arvsfonden ska främja verksamhet av ideell karaktär till förmån för barn, unga och personer med funktionsnedsättning. Fonden inrättades 1928 sedan arvsrätten för kusiner tagits bort. För personer som avlidit utan att ha skrivit ett juridiskt hållbart testamente tillfaller sedan dess kvarlåtenskapen Allmänna arvsfonden.

Med åren har fondens kapital vuxit till ett bokfört värde om 4,74 miljarder kronor. Den styrande lagstiftningen dikterar att 90 procent av de medel som tillfaller Allmänna arvsfonden under ett år kan delas ut under nästa år. De övriga 10 procenten ska läggas till fondens kapital. Under 2016 delades 719 miljoner kronor ut.

Allmänna arvsfonden anger som sin avsikt att undvika att medel delas ut till organisationer som vilar på odemokratisk grund – eller som Arvsfondsdelegationens ordförande Håkan Ceder uttrycker i en debattartikel i Expressen den 21 februari: ”Allmänna arvsfonden kommer aldrig att ge stöd till organisationer som har våldsbejakande, kvinnoförtryckande eller odemokratiska polariserande agendor. Och givetvis aldrig till terrorism eller meningslösa projekt.”

För att förebygga att pengar delas ut till organisationer som inte har demokratisk grund har Allmänna arvsfonden försökt förstärka kvalitetsgranskningen av de ansökande projekten och kontrollen av hur projektmedlen används. Detta avspeglar sig i ökande kostnader för kanslistöd, från 27 miljoner kronor 2010 till 40 miljoner kronor 2016 med ett ökat antal handläggare tillgängliga för utvärdering och kommunikationsverksamhet.

Trots det återkommer kritik med graverande exempel på hur Allmänna arvsfonden har delat ut pengar till verksamheter som framstår som märkliga och ibland direkt olämpliga och odemokratiska. I den granskning tidningen Fokus genomförde i sitt första februarinummer redogjordes för projekt som måste betecknas som misslyckade i det att verksamheterna haft stora svårigheter att uppfylla de föresatta målsättningarna. Granskningen kunde också påvisa att medel hade gått till projekt vars värdegrund starkt ifrågasatts av andra aktörer såsom Malmö stad. Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) har varnat för att pengar från Allmänna arvsfonden har gått till uppbyggnaden av extremistiska verksamheter i Muslimska brödraskapets

regi.

I Statskontorets myndighetsanalys (2017:20) konstaterades att Arvsfondsdelegationen saknar förutsättningar att klara ”alla delar av sitt uppdrag på ett ändamålsenligt sätt”. Den växande volymen av medel medför att delegationen har svårt att hinna med uppdraget. Statskontoret kan redan rapportera om spänningar mellan kanslistöd och ledning och om arbetsmiljöproblem inom kanslistödet. Statskontoret föreslår i stället att Arvsfondsdelegationen ska omvandlas till ett särskilt beslutsorgan inom Kammarkollegiet. Beslutsorganet ska då fatta beslut om fördelningen av medel samt om kriterier, praxis och inriktning för verksamheten. Uppgifterna att informera allmänheten om Allmänna arvsfonden och att fatta strategibeslut för uppföljning och utvärdering överlämnas till Kammarkollegiet.

Statskontoret rekommenderar också att Arvsfondsdelegationen utökas för att bredda kompetensen inom flera ämnesområden. I dag består delegationen av sju personer som sammanträder sex gånger om året. Vid flertalet mötestillfällen har delegationen marginellt varit beslutsför. Slutligen rekommenderar också Statskontoret att tillsättningen av regeringstjänstemän till delegationen bör upphöra.

Regeringen har givit ett uppdrag om översyn av regelverket för Allmänna arvsfonden (dir. 2017:68). Förhoppningen är att demokratisäkra de sökande organisationerna, analysera kriterierna för stöd, överväga frågor om arvsavståenden, se över vissa administrativa frågor samt föreslå de författningsändringar som föranleds av analys och bedömningar från utredningen. Utredningen ska dock inte föreslå några ändringar av organisationen. Uppdraget ska redovisas senast den 1 september 2018.

Med Statskontorets redovisning finns anledning att invänta även översynen innan en proposition kan lämnas till riksdagen. Det kan dock finnas anledning att redan nu ge besked om hur regeringen resonerar i frågan om Allmänna arvsfondens organisation i relation till Statskontorets förslag.

Min fråga till statsrådet Lena Hallengren är därför:

Avser statsrådet och regeringen att gå vidare med Statskontorets

rekommendationer och ge Kammarkollegiet en större roll i linje med vad som anges ovan?

.....

Caroline Szyber (KD)

Överlämnas enligt uppdrag

Anna Aspegren